

INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK, KOMMUNIKATION OCH LÄRANDE

Institutionen för pedagogik,
kommunikation och lärande

Utbildningsdepartementet
Dnr U2020/03811/S

Svar på remisspromemoria Stärkt kvalitet och likvärdighet i fritidshem och pedagogisk omsorg (SOU 2020:34)

Göteborgs universitet har anmodats att lämna synpunkter på rubricerade utredning. Vi begränsar remissvaret till de förslag som berör fritidshemmet. Med anledning av detta vill vi anföra att vi är positiva till de förslag som förs fram i utredningen om fritidshem.

De synpunkter vi vill framföra är:

Vi instämmer med utredningens bedömning att det på sikt bör införas en rätt för alla barn att delta i fritidshemmets undervisning. Som ett första steg ska det vara möjligt för kommuner att erbjuda fritidshemmets undervisning till barn i segregerade områden (3.6). I relation till detta vill vi trycka på vikten av att ytterligare uppmärksamma resursfördelningen (6.1) till fritidshem om förslaget genomförs, för att ta hänsyn till de lokala förutsättningarna och behoven.

Vi framhåller att ur ett barnrättsperspektiv bör hänsyn alltid tas till det egna behovet hos barnet oavsett geografisk plats. Det kan till exempel röra sig om barn med annat modersmål än svenska, om barn i glesbygd eller barn vars vårdnadshavare inte är förvärvsarbetande.

Vi är positiva till utredningens förslag om att Skolverket ska ges i uppdrag att förtydliga läroplansdel 4, så att uppdelningen med avseende på ansvarsfördelningen inom arbetslaget tydliggörs (4.6.1). Då det i fritidshemmets undervisning får finnas andra personalkategorier än behöriga legitimerade lärare är det av vikt att än tydligare klarlägga arbetslagets arbetsfördelning samt vikten av en verksamhet med utbildad personal för att förstärka kvaliteten och likvärdigheten i fritidshemmet, höja lärares i fritidshemmets status, uppmuntra till utveckling av verksamheten samt att synliggöra karriärmöjligheter inom yrket.

Utredningen föreslår att Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram riktmärken för gruppstorlekar i fritidshemmet (8.4.2). Av vikt är att professionens kunskaper och erfarenheter tillvaratas i utformandet av ett riktmärke, samt att gruppstorlek och antal barn alltid ska sättas i relation till antal lärare/vuxna i verksamheten.

Skolverket ska ta fram riktlinjer för utformning och funktionalitet av fritidshemmens lokaler (8.4.1). Av betydelse är att lyfta fram att riktlinjerna ska handla om pedagogiska och inte byggnadstekniska ändamålsenliga lokaler samt antal barn i relation till antal lärare i de befintliga lokalerna. Vi vill också understryka vikten av ett tillgänglighetsperspektiv i genomförande av utredningens förslag, det vill säga att miljön och verksamheten i fritidshem är utformad så att alla barn kan delta och inkluderas.

Vi framhåller vikten av att (10.3.3) att elever i fritidshemmet ska erbjudas kostnadsfria transporter till och från fritidshemmen för att eleverna ska kunna ta del av förenings-, kultur- och friluftsliv. Detta är väsentligt då det också bidrar till att öka likvärdigheten för elever, till exempel barn i landsbygd eller barn i familjer som lever i ekonomisk utsatthet.

Utredningen föreslår att Skolverket ska ges i uppdrag ta fram en handlingsplan för hur elever i fritidshemmet i ökad utsträckning kan beredas möjligheter att ta del av det närliggande förenings-kultur och friluftslivet inom ramen för fritidshemmets verksamhet (10.3.1). Handlingsplanen ska innehålla förslag på konkreta åtgärder som de i dialogen ingående aktörerna kan vidta. Det är angeläget att lyfta fram att incitamenten för samarbetet i första hand ska gynna fritidshemmets verksamhet och inte föreningarnas. Likaså är det viktigt att ha ett landsbygds- och/eller glesbygdsperspektiv i handlingsplanen samt genomgående ett tydligt barnperspektiv.

Remissyttrandet är fastställt av Cecilia Wallerstedt, prefekt för Institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande vid Göteborgs universitet, efter föredragning av lektor Catarina Andishmand och professor Pia Williams.

Cecilia Wallerstedt
Prefekt
Institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande